

Літвінова П. С., Романова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ЗАПАСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка вибуття запасів є важливим етапом у фінансовому управлінні і має значний вплив на формування фінансового результату будь-якого підприємства. Виробничі запаси використовують в усіх галузях господарювання, так як вони відіграють ключову роль у структурі матеріальних ресурсів.

Сучасні фірми працюють у середовищі загостреної конкуренції, зокрема це стосується торговельних компаній. Це відображено у статистичних даних, які свідчать, що протягом останніх п'яти років обсяг обороту товарів українських підприємств зріс на 721,2 мільярдів гривень і досяг 1626,6 мільярдів гривень. У той самий період кількість торговельних підприємств зменшила свою кількість майже у два рази. Саме з цих причин, актуальним є проведення досліджень, спрямованих на вивчення аспектів їх оцінювання в момент вибуття [1].

Важливість вибору ефективної методики для оцінювання товарних запасів полягає у забезпеченні об'єктивності фінансових даних, що відображають прибуток, отриманий підприємством. Невдало обрана система списання, особливо в умовах коливань ринкових цін на запаси, може призвести до недооцінки або переоцінки оподаткованого прибутку підприємства. Обрана методика безпосередньо впливає на обсяг збільшення собівартості списаних запасів та вартість залишку цих запасів у балансі. Застосування обраного методу відбувається протягом звітного року та відображається в обліковій політиці підприємства [2].

Основні принципи формування інформації про запаси та її розкриття в фінансовій звітності бухгалтерського обліку визначаються в НП(С)БО 9 «Запаси». Цей стандарт розроблено на основі МСБО 2 «Запаси», з урахуванням особливостей національної економіки України.

Згідно з вказівками, наданими у розділі 16 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 9, оцінка запасів при їх вибутті виконується за допомогою одного із доступних методів:

- 1) ідентифікаційної собівартості;
- 2) нормативних витрат;

- 3) середньозваженої собівартості;
- 4) ФІФО (FIFO);
- 5) ціни продажу [3].

Зазвичай, який метод оцінки треба використати, обирає саме підприємство в залежності від цінової політики, особливостей управління запасами на фірмі, асортименту цих запасів, розміру, технічних можливості та частоти поповнень [2].

Для невеликих торговельних підприємств із обмеженими обсягами запасів та обмеженою різноманітністю метод FIFO є оптимальним, особливо, якщо асортимент товарів неширокий. У випадку підприємств із значним обсягом та різноманітністю запасів, ефективним видається метод середньозваженої собівартості. Для ситуацій, коли запаси не можуть бути замінені один одним, рекомендується використовувати метод ідентифікованої собівартості. Метод нормативних витрат вважається неефективним на торговельних підприємствах. Для підприємств роздрібною торгівлі, виглядає оптимальним використання методу ціни продажу [4].

Отже, в заключенні можна відзначити, що впровадження наведених методів оцінки вибуття виробничих запасів при їх списанні на витрати виробництва становить цінний інструмент для управлінців підприємств. Ці методи надають додаткову інформацію, яка є ключовою при формуванні та аналізі цінової політики. Вони допомагають визначити точку беззбитковості виробництва для конкретних видів продукції та здійснити загальний огляд фінансових результатів підприємства.

Незважаючи на те, що кожен метод має свої позитивні та негативні сторони, відповідно до НП(С)БО 9, кожне підприємство має самостійно визначати і обирати один із них. Однак важливо враховувати, що вибір конкретного методу має бути здійснений з урахуванням специфіки кожного підприємства. Точність оцінки діяльності підприємства значно залежить від правильного вибору методу оцінки вибуття запасів. Оскільки оптимальний метод оцінки вибуття запасів визначається рядом факторів, які різноманітно впливають на кожне підприємство, неможливо однозначно рекомендувати конкретний метод. Таким чином, важливо проводити детальний аналіз та враховувати унікальність кожного підприємства при виборі відповідного методу оцінки вибуття запасів.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Циган Р.М., Дідур С.В., Назаренко К.І. Особливості організації обліку виробничих запасів та їх оцінка в системі бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6706>.
3. Рязанова Н.О. Бухгалтерський облік: навчально-методичний посібник. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.
4. Васьковська К.О., Недільська Н.В., Рагуліна І.І., Руснак О.В., Сьомик М.І. Особливості методів оцінки вибуття запасів з урахуванням специфіки діяльності як окремий елемент облікової політики підприємства. *Food Industry Economics*. 2023. Т. 15, № 1. <https://doi.org/10.15673/fie.v15i1.2666>.

Манейло С. В., канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ**

Мета сучасних підприємств полягає не лише у виробництві якісної продукції, а й у створенні власної конкурентоспроможності на ринку. Важливою складовою цього процесу є формування собівартості, яка визначає ефективність виробничих процесів. Актуальність даного дослідження визначається необхідністю оптимізації собівартості продукції для забезпечення стабільності підприємства та зниження витрат. У цьому контексті важливо розглядати шляхи зниження собівартості як стратегічний крок у забезпеченні ефективного функціонування підприємства та його успішного конкурування.

Собівартість продукції представляє собою суму витрат, пов'язаних із виробництвом конкретного товару. Розрахунок цих витрат відомий як калькулювання собівартості, а відповідний бухгалтерський документ – калькуляція. На великих підприємствах такі розрахунки часто виконують економісти, але в усьому цьому процесі відповідальний бухгалтер, який обліковує виробництво.

Незважаючи на свою простоту, собівартість – це складний та змінний показник. Застосовуючи різні правила, можна отримати різні значення собівартості. Наприклад, методи калькулювання, списання запасів, розподіл загально-виробничих витрат, визначення постійних та змінних витрат, амортизації основних засобів, розподіл транспортно-заготівельних витрат і стандарти